

DZIENNIK

ZARZĄDU

M. ŁODZI

Redakcja i administracja
Plac Wolności 1.

Administracja czynna od godz. 9—12 wp.
Redakcja od godz. 1—2 po południu.

Pranumerata: Kwartalnie . Mk. 90.—
Miesięcznie . „ 30.—

Ogłoszenie: Wiersz nonparelowy (cztery szpal. y na stronie) Mk. 6.— Przed tekstem Mk. 15.— za wiersz (dwie szpal. y na stronie), Drobnej marka za wyraz.
Najmniejsze ogłoszenie mk. 10.—

Cena egzemplarza 10 Marek

Nr 8. (71.)

Łódź, wtorek, 22 lutego 1921 r.

Rok III.

Dział Sprawozdawczy

Protokół.

10 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 9 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 11. Obecnych radnych: 45. Obecnych członków Magistratu: 10.

Posiedzenie otworzył o godzinie 8 min. 15 wieczór przewodniczący Rady Miejskiej, r. A. Remiszewski, w obecności quorum Rady (55 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy: W. Adamskiego i A. Koziołkiewiczównę oraz sekretarza Prezydium, p. P. Rundo, do prowadzenia protokołu.

Przyjęto do wiadomości:

1. Zawiadomienia radnych: Bińkowskiej, Borysławskiego, Fichny, Braudego, Gerhardta, Helmana, Jarbluma, Janeckiego, Kapłana, Kenigsberga, Kotkowskiego, Kózaneckiej, Langlebena, Nowosielskiego, Pola, Polaka, Praszkiery, Przybylskiego, Pudlarza, dr. Rosenblatta Ryterbandowej, Uty, Waszkiewiczza, Włodarskiego i Zyngerowej, usprawiedliwiających nieobecność swą na dzisiejszem posiedzeniu.

2. Pismo Szefa Kancelarii Cywilnej Naczelnika Państwa treści następującej:

„W załączeniu listu Nr dz. 12/21 R. M. z dn. 5 stycznia b. r. komunikuję, że Naczelnik Państwa polecił mi wyrazić Radzie Miejskiej serdeczne podziękowanie za ponowienie uprzejmego zaproszenia.— Z powodu wyjazdu

do Paryża, Naczelnik Państwa obecnie nie jest w stanie określić terminu przybycia do Łodzi “

3. Odezwę Dowództwa Okręgu Generalnego Łódzkiego Nr L. 4131/Adj. z dnia 29 stycznia r. b. treści następującej:

„Na pismo Magistratu m. Łodzi L. 280/21-i z dnia 18. I. 1921 r. w sprawie przekazania do dyspozycji D. O. G. kwoty 100.000.— mk na cele doraźnej pomocy dla zdemobilizowanych żołnierzy, stałych mieszkańców m. Łodzi, Dca O. G. Ł. polecił mi gorąco podziękować za okazaną pomoc zdemobilizowanym ze strony Rady Miejskiej.

Do odbioru powyższej sumy upoważniam majora Biłyka, Dcę m. Łodzi.

Jednocześnie komunikuję, że pod przewodnictwem majora Biłyka zostaje otworzona komisja, zadaniem której będzie przyjmowanie zgłoszeń i dzielenie zapomogi zdemobilizowanym.

4. Odezwy Magistratu z dn. 4. lutego r. b. za Nr 557 i 558/21-I, zawierające stanowisko zajęte przez Magistrat względem uchwał Rady Miejskiej, dotyczących całokształtu gospodarki miejskiej, powziętych na posiedzeniu Rady w dn. 26 stycznia r. b. na zasadzie właściwych wniosków r. Holenderskiego.

5. a) odezwy Prezesa Łódzkiego Komitetu Wojewódzkiego Popierania Skarbu Narodowego z dn. 3 lutego r. b. w sprawie utworzenia na okręg m. Łodzi odrębnego Komitetu zbierania kruszców i drogiej kamieni dla Skarbu Narodowego, wraz z zaproszeniem wydelegowania przedstawiciela na naradę, odbyć się mającą w dn. 10 b. m.,

b) oświadczenie Prezydium, że Rada Miejską na naradzie powyższej reprezentować będzie r. Pogonowski.

6. Odezwę Województwa Łódzkiego, Dep. Admin., z dn. 22 stycznia r. b. za № L. Ad. 10/III treści następującej:

„W myśl reskryptu Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 28 grudnia 1920 r. za liczbą 6881 zawiadamia się, że na zasadzie art. 6 Ustawy z 11 marca 1912 Zb. Praw i rozp. № 55 ex 1912 poz. 516 zostało prowadzenie ksiąg metrykalnych urodzeń, ślubów i śmierci marjawitów powierzone ich duchowieństwu, że zatem metryki te nie mają być prowadzone przez urzędy gminne i miejskie.”

7. Okólnik № 12 Województwa Łódzkiego, Dep. Prezydjalnego, w sprawie ogłoszeń w Dzienniku Urzędowym Województwa Łódzkiego.

8. Komunikat Magistratu o uroczystości odstonięcia tablicy pamiątkowej, umieszczonej w murach Magistratu celem upamiętnienia dościsła Wojsk Polskich do brzegów morza, odbyć się mającej w dniu 10. lutego o godz. 12-iej w południe na placu Wolności.

9. Komunikat Prezydium w związku z właściwym oświadczeniem przewodniczącego z dn. 3 b. m., że pp. rr., interesujący się zmianami, wprowadzonymi przez Kancelarię do zamierzeń skarbowych w związku z właściwymi postanowieniami Rady Miejskiej, względnie wnioskami Magistratu, zgłoszonymi w czasie od ukończenia prac K-sji Skarbowej do chwili obecnej, mogą preliminarze, znajdujące się w ich posiadaniu, uzupełnić w kancelarji. Załatwienie tej sprawy przez Kancelarię jest technicznie niewykonalne, gdyż zamierzenia skarbowe są pp. radnym ciągle potrzebne, poszczególne, zaś pozycje z tych czy innych względów ulegają ustawicznym zmianom.

Właściwe dane cyfrowe wraz z uzasadnieniem podawane będą pp. rr. do wiadomości przez Prezydium przy czytaniu budżetu.

W y b r a n o :

a) do Komisji Likwidacyjnej Rady Opiekuńczej (w zw. z właściwym wezwaniem Komisarza Rządu na m. Łódź)—członka Rady Miejskiej, p. Stefana Macińskiego.

b) do Powiatowego Komitetu Popierania Skarbu Narodowego (w zw. z właściwą odezwą pełnomocnika Ob. Kom. Wyk. Obr. Państwa na pow. Łódzki)—członka Rady Miejskiej, r. Władysława Adamskiego.
(przez aklamację).

U c h w a l o n o .

Poza porządkiem dziennym za uznaniem nagłości:

I. W sprawie podwyższenia wynagrodzenia personelu nauczycielskiego miejskich szkół średnich i lekarzy higienistów:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 154 z dn. 4 lutego r. b., postanawia:

1) uchylając postanowienie swe z dn. 23 listopada 1920 r.—, podwyższyć z dn. 1. grudnia 1920 r. wynagrodzenie personelu nauczycielskiego miejskich szkół średnich (t. j. Miejsk. Seminarjum Nauczycielskiego, 6-klasowej Miejsk. Szkoły Handlowej, Miejskiego Uniwersytetu Powszechnego, Miejskiego Gimnazjum Męskiego, Miejskich Kursów Pedagogicznych i Kursów Doksztalujących dla terminatorów) oraz lekarzy higienistów z mk. 2.697.— do mk. 3.400.— rocznie za godzinę tygodniowo,

2. podwyższać w przyszłości wyżej wymienione wynagrodzenie w tym samym stosunku i w tych samych terminach, w jakich wraść będą pobory ogółu pracowników miejskich,

3) podnieść w związku z punktem 1-ym w wydatkach dz. V Zamierzeń Skarbowych Zarz. m. Łodzi na r./adm. 1920/21

poz. 1	tyt. III	o mk.	159.755.—
” 1	” IV	”	100.175.—
” 2	” IV	”	31.870.—
” 2	” III	”	180.060.—
” 1	” V	”	9.960.—
” 1	” Vb	”	8.790.—
” 1	” VI	”	104.185.—

II. W sprawie budowy kolonji mieszkalnej dla pracowników miejskich:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 155 z dn. 4. lutego 1921 r., postanawia:

1) zwrócić się do Komisji Funduszu Mieszaniowego przy Ministerstwie Zdrowia Publicznego, z pro-

sba o udzielenie na budowę kolonji mieszkalnej dla pracowników miejskich pożyczki długoterminowej w kwocie mk. 60.000.000.—

2) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

(Uchwałę powzięto jednomyślnie).

Przewodnictwo obejmuje r. L. Kern.

III. W sprawie podwyższenia opłat targowiskowych:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 121 z dn. 28 stycznia 1921 r., postanawia:

1) podwyższyć z dniem 15 lutego 1921 r. obowiązujące obecnie opłaty targowiskowe w następujący sposób:

za 1 metr kwadratowy z mk. 1.— do mk. 3.—

za stanowisko minimum z mk. 2.— do mk. 5.—

za wóz jednokonny z mk. 10.— do mk. 20.—

za wóz parokonny z mk. 15.— do mk. 30.—

2) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

IV. W sprawie podwyższenia opłat za wydawane przez Magistrat koncesje na prowadzenie targów publicznych (zgodnie z § 5 Statutu Miejskiego o przedsiębiorstwach targowych w m. Łodzi.)

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 122 z dn. 28 stycznia 1921 r., postanawia:

1) podwyższyć z dniem 1 kwietnia 1921 r. względnie od daty ekspiracji odnośnych umów opłaty za wydawane przez Magistrat koncesje, na prowadzenie targów publicznych z mk. 0.25— mk. 2.— do mk. 2.— 15.— za jeden metr kwadratowy, w zależności od rodzaju handlu, położenia placu i frekwencji,

2) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

(Uchwały powzięto jednomyślnie).

V. W sprawie podwyższenia opłaty za oględziny lokali przed-

siębiorstw handlowo - przemysłowych, przewidzianej w § 5 statutu o opłatach kancelaryjnych:

Rada Miejska, przychylając się do wniosku Magistratu № 144 z dn. 1. lutego 1921 r., postanawia

1) podwyższyć z dn. 15. lutego 1921 r. wysokość przewidzianej w § 5 statutu o opłatach kancelaryjnych opłaty za oględziny lokali przedsiębiorstw handlowo - przemysłowych przez specjalnie do tego powołaną K-sję Sanitarno-Budowlaną z mk. 50.— do mk. 200.—,

2) wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

VI. W sprawie subsydyi dla szkół społecznych:

odroczyć rozpatrzenie sprawy do czytania budżetu dz. V—Wydz. Szkolnictwa.

Z powodu spóźnionej pory przewodniczący o godz. 10 min. 45 w. posiedzenie zamyka.

(-) A. Remiszewski.
Przewodniczący: (-) L. Kern,

Prowadzący protokół: (-) P. Rundo.

Protokół.

11 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 10 lutego 1921 r.

Komplet radnych: 72. Komplet członków Magistratu: 10. Obecnych radnych: 37. Obecnych członków Magistratu: 9.

Posiedzenie otworzył o godz. 8 min. 10 wiecz. zastępca przewodniczącego Rady Miejskiej, r. L. M. Kern, w obecności quorum Rady (46 członków), zaprosiwszy do stołu prezydjalnego rr. sekretarzy A. Koziolkiewiczównę i W. Adamskiego, oraz sekretarza Przydyjuma, p. P. Rundo do prowadzenia protokołu.

Przed przystąpieniem do obrad przewodniczący stwierdza, że posiedzenie dzisiejsze zgodnie z porządkiem dziennym, poświęcone będzie obradom nad budżetem Zarządu Miejskiego na rok administracyjny 1920/21-szy, wobec czego, zgodnie z § 15 Regulaminu Obrad R. M., na posiedzeniu tem, jako wyznaczonem wyłącznie dla określonej sprawy, nie mogą być składane

ani rozważane żadne inne wnioski, nie wylączając nagłych.

Ze względu na domaganie się poszczególnych członków Rady Miejskiej walenienia na porządek dzienny w trybie nagłym również i wniosku Magistratu w sprawie podwyższenia taryfy za przejazd tramwajami miejskimi oraz wniosku frakcji „Bund” w sprawie zniesienia decyzji o zamknięciu stowarzyszenia „Harfa”, przewodniczący odwołuje się w tej mierze do Rady Miejskiej: Rada Miejska większością głosów oświadcza się za rozważeniem spraw powyższych w dniu dzisiejszym.

Przyjęto do wiadomości:

Zawiadomienia radnych: Bermana, Bińkowskiej, Borysławskiego, Doleckiego, Fichny, Grossa, Gulewskiego, Helmana, Jarbluma, Janeckiego, Kaffanego, Kapłana, Kenigsberga, Kotkowskiego, Kozaneckiej, Kropfa, Langlebena, Mincberga, Nowosielskiego, Pogonowskiego, Pola, Polaka, Praszkiara, Przybylskiego, Pudlarza, Rapalskiego, Rozenblatta, Rytterbandowej Sadowskińskiego, Szymańskiego, Waszkiewicza, Włodarskiego, i Zyngerowej, usprawiedliwiających nieobecność swą na dzisiejszym posiedzeniu.

Uchwalono:

I. W sprawie wniosku Magistratu o podwyższeniu taryfy za przejazd miejskimi tramwajami:

A. Rada Miejska postanawia:

1. Podwyższyć taryfę:

a) dla osób dorosłych do godz. 9-ej rano do mk. 8.— w obradach brało udział 46 członków Rady Miejskiej, z których 13 głosowało za, przeciwko — 15, 4 wstrzymało się od głosowania, reszta zaś w głosowaniu udziału nie brała;

dla osób dorosłych po godz. 9-ej rano do mk. 10.— w obradach brało udział 46 członków Rady Miejskiej, z których 10 głosowało za, przeciwko 16, 10 wstrzymało się od głosowania reszta zaś w głosowaniu udziału nie brała;

b) za korespondencję bez względu na porę do mk. 4.—

w obradach brało udział 46 członków Rady Miejskiej, z których 9 głosowało za, przeciwko 20, 11 wstrzymało się od głosowania, reszta zaś w głosowaniu udziału nie brała; wobec oświadczenia się równej

ilości głosów za i przeciwko wnioskowi — z uwzględnieniem wstrzymujących się — zgodnie z § 28 Regulaminu Obrad R. M. oraz właściwym komentarzem do tegoż, uchwalonym przez Radę w dniu 25 lutego 1920 r., właściwy wniosek r. Macińskiej i tow. głosowany będzie powtórnie na następnym posiedzeniu Rady Miejskiej;

c) dla młodzieży szkolnej, dzieci i wojskowych niższych szarż — pozostawić bez zmiany, t. j. w wysokości mk. 5., w obradach brało udział 46 członków Rady Miejskiej, z których 14 głosowało za, przeciwko 17, 7 wstrzymało się od głosowania, reszta zaś w głosowaniu udziału nie brała;

d) dla wojskowych wyższych szarż do mk. 8.— przy czem wykupiony bilet do godziny 9-ej rano daje prawo przesiąść raz jeden w określonym kierunku bez osobnej dopłaty (dotyczy punktu c i d);

e) biletów miesięcznych dla Zarządu Miejskiego do mk. 300.—

f) dla wszystkich zaś innych instytucyj i osób prywatnych do mk. 2.400.—

Uwaga 1. Z biletów, wymienionych w punktach a, b, d i f pobiera się 10% na rzecz miasta.

Uwaga 2. Z biletów dla dorosłych po godzinie 9-ej rano potrąca się mk. 1.60 na fundusz renowacyjny.

Uwaga 3. Taryfę powyższą wprowadza się od dnia 12 lutego 1921 r.

2. Uzależnić wprowadzenie nowej taryfy od przyjęcia przez Towarzystwo Akcyjne Kolei Elektrycznej Łódzkiej zobowiązania:

a) że wszelkie inwestycje i renowacje, poczynione z tak zwanego funduszu renowacyjnego, nie będą traktowane jak inwestycje i renowacje, poczynione przez akcjonariuszów t. j. w żadnym wypadku nie mogą podlegać wykupowi przez Magistrat przy ewentualnem przejęciu tramwajów;

b) że akcjonariusze ze względu na ciężkie położenie ludności miasta zrzekną się wszelkiej dywidendy.

3. Wezwać Magistrat do wykonania tej uchwały.

B. Rada Miejska wzywa Magistrat do przedłożenia w terminie najdalej 3-tygodniowym konkretnych wniosków w sprawie natychmiastowego skupu tramwajów miejskich.

Obrady nad sprawą powyższą miały przebieg następujący:

Do właściwego przedłożenia Magistratu, uzasadnionego przez wiceprezydenta Wojewódzkiego, zgłoszony zostaje szereg poprawek.

Przewodniczący, zgodnie z regulaminem, oddaje pod głosowanie przedewszystkiem poprawki, Wobec przyjęcia przez Radę poprawek, a tem samem — odrzucenia wniosku Magistratu, pokrywającego się zresztą w zupełności z właściwymi propozycjami Towarzystwa Kolei Elektrycznej Łódzkiej, r. Pluciennik, niezadowolony z takiego obrotu sprawy, w trakcie głosowania poszczególnych punktów ustawicznie zwraca się do przewodniczącego z żądaniem udzielenia mu głosu.

Przewodniczący, wychodząc z założenia, że zwrócenie się Towarzystwa Kolei Elektrycznej Łódzkiej o podwyższenie taryfy za przejazd tramwajami miejskimi spowodowane zostało w pierwszej linii żądaniami natury ekonomicznej pracowników tramwajowych, nie udziela r. Pluciennikowi głosu, gdyż ten ostatni, będąc sam funkcjonariuszem tramwajów miejskich i przewodniczącym związku zawodowego pracowników tramwajowych, w sprawie powyższej, zdaniem przewodniczącego, jest niewątpliwie materialnie zainteresowany; tacy zaś radni, opierając się ściśle na literze prawa, zgodnie z § 10 Regulaminu Obrad oraz art. 29 Dekretu o S. M., właściwie nie powinni być obecni przy rozważaniu sprawy ani też przy głosowaniu nad nią.

R. Pluciennik, nie zważając na prestezgi przewodniczącego w dalszym ciągu domaga się udzielenia mu głosu, zachowując się przytem w sposób niawłaściwy, wobec czego przewodniczący, po kilkakrotnem przy-

wolaniu do porządku, wzywa go wreszcie do opuszczenia sali.

Ponieważ r. Pluciennik nie chce sali opuścić, przewodniczący zarządza kilkuminutową przerwę.

Po przerwie r. Kałużyński w imieniu frakcji P. P. S. zgłasza oświadczenie treści następującej:

„Frakcja P. P. S. oświadcza, że prowadzenie obrad przez przewodniczącego Kerna było niewłaściwe, gdyż nie udzielono głosu r. Pluciennikowi w sprawie formalnej, skutkiem czego nietakt r. Pluciennika, z którym frakcja nasza się nie solidaryzuje, został wywołany nieformalnem postępowaniem przewodniczącego.“

R. Pluciennik ze słowami protestu opuszcza salę obrad. R. Chwalbiński, Uta i Jaranowski, w imieniu ugrupowań, które reprezentują, w oświadczeniach swoich solidaryzują się w zupełności ze stanowiskiem i zarządzeniem przewodniczącego, i stwierdzają, że tego rodzaju incydenty, wywołane nieparlamentarnem zachowaniem się radnych, przyczyniają się w wysokim stopniu do zdyskredytowania powagi Rady Miejskiej, i jako takie nie powinny mieć miejsca.

Prezydent Rzewski prosi o zaznaczenie w protokole, że żądanie jego, aby powtórnie przystąpiono do przeliczenia głosów w sprawie podwyższenia taryfy tramwajowej, zostało przez przewodniczącego, wbrew przyjętemu zasadom, odrzucone, wobec czego zmuszony jest oświadczyć, że kilka głosów, prawdopodobnie przez nieuwagę, nie zostało przez sekretarzy zauważonych, odrzucenie więc żądania ponownego głosowania jest usankcjonowaniem nieściśłego wyniku głosowania Rady Miejskiej.

Przewodniczący zaznacza, że żądanie prezydenta powtórnego głosowania było nieuzasadnione, gdyż wynik głosowania stwierdzony został jednomyślnie przez całe Prezydium i nie budził absolutnie żadnej wątpliwości.

R. Adamski, podzielając stanowisko przewodniczącego stwierdza

jednocześnie, że obliczenie głosów dokonane było z całą dokładnością.

Z powodu spóźnionej pory przewodniczący o godz. 11 wieczór zamyka posiedzenie Rady Miejskiej.

Przewodniczący.

(—) Ł. M. Kern.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Protokół.

12 (III sesji) posiedzenia Rady Miejskiej.

Łódź, dnia 11 lutego 1921 r.

Posiedzenie Rady Miejskiej z powodu braku quorum nie odbyło się.

O godz. 8 m. 15 w. lista obecności wykazywała 37 członków R. M.

Przewodniczący:

(—) L. Kern.

Prowadzący protokół: (—) P. Rundo.

Sprawozdanie z Urzędu Stanu Cywilnego za m. styczeń 1921 r.

Działalność Urzędu Stanu Cywilnego, za m. Styczeń 1921 przedstawia się jak następuje:

Gmina wyznaniowa	ZAREJESTROWANO		
	urodzeń	ślubów	zgonów
Baptystów	2	1	2
Żydowska	483	80	153

Uwaga I. Na ogólną ilość zameldowań urodzeń, było: 43 — do 8 d i (§ 95 Kod. Cyw.), 234 — do roku, 48 — do 5 lat, 59 — do 10 lat, 45 — do 15 lat, 23 — do 20 lat i 4 powyżej 20 lat.

Uwaga II. Na ogólną ilość zejść, wciągnięto do tutejszego rejestru 42 zgony dzieci w wieku do 1 roku.

W myśl art. 54 Kod. Cyw. sporządzono 39 aktów znania. Poświadczono 139 zapowiedzi ślubu. Wydano z tutejszego archiwum wyciągów:

pełnych	235
skrótów	909
„ do celów szkolnych	29
razem	1173

W miesiącu sprawozdawczym uprawniono 36 dzieci naturalnych przez wniesienie ich do aktów mał-

żeństwa, wskutek czego zabezpieczono im majątek i prawa dzieci ślubnych.

Na mocy wyroków sądowych uznano 1 małżeństwo za rozwiązane przez rozwód, oraz sprostowano 1 akt urodzenia, o czym zgodnie z § 85 Kod Cyw. uczyniono adnotacje na odnośnych aktach, a odpisy przesłano do archiwum hipotecznego, celem wciągnięcia ich do duplikatów.

W zastosowaniu się do pisma M-stwa W. R. i O. P. przesłano do tutejszych ksiąg stałej ludności wykaz rejestrowanych urodzeń, za czas od 1/X-31/XII wł. r. ub. celem poczynienia odpowiednich wzmianek w księgach stałej ludności. Wypełniono 4 kwestionariusze sądowe, oraz załatwiono korespondencje z gminami politycznymi i władzami w 91 sprawie.

Wystosowano memorjały do władz centralnych:

1) w sprawie taryfy opłat za sporządzanie aktów stanu cywilnego i

2) w sprawie zarejestrowania małżeństw religijnych i dzieci zrodzonych z tych małżeństw, i wystawienia dla żon emigrantów osiadłych w Ameryce odnośnych dowodów osobistych.

Zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej z dn. 21 grudnia 1920 r. Urząd pobiera od 1 stycznia r. b. następujące dopłaty kancelaryjne:

za re,estrację urodzenia	Mk. 40.—
„ „ zgonu	„ 60.—
„ „ ślubu	„ 90.—
„ akt znania	„ 115.—
„ pełny wyciąg	„ 115.—
„ skrót	„ 55.—
„ skrót do celów szkoln.	„ 10.—
„ poświad. zapow. ślubu	„ 40.—

Stosownie do rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 18 października 1920 r. Urząd przesyła Głównemu Urzędowi Statystycznemu tygodniowe wykazy indywidualne z faktów zaimtrykulowanych w księgach urodzeń, ślubów i zgonów; w związku z tym Urząd zwrócił się do Gł. U. St. o zaprowadzenie niektórych zmian w świadectwach lekarskich zgonu,

Kasa w miesiącu sprawozdawczym wykazuje wpływów Mk. 120.895.—,

przyczem po wylegitymowaniu się z pobierania zapomóg z miejskich instytucji opieki społecznej, zwolniono z opłat 26 osób.

Sprawozdanie ławnika Wydziału Opieki Społecznej St. Macińskiego na posiedzeniu Rady Miejskiej w d. 7 lutego 1921 r.

Uwagi ogólne.

W latach poprzednich budżet opracowany był w ten sposób, że poszczególne rodzaje wydatków wzgl. wpływów dla całego Wydziału ujmowane były w jedną pozycję, wzgl. tytuł, co nie dawało możliwości orjentowania się w wydatkach poszczególnych instytucji, mianowicie ujęte zostały w tytuły zbiorowe: tytuł I — pensje personelu Wydziału i pododdziałów, II tytuł — wydatki administracyjne, III tytuł — wydatki na wynajem lokali, IV tytuł — bieżące wydatki t. d.

Budżet za rok bieżący ułożony został w sposób, uwypuklający oddzielnie wpływy i wydatki poszcze-

gólnych pododdziałów W. O. S. i instytucji.— Tą drogą osiągnięta została przejrzystość poszczególnych pozycji budżetowych oraz ułatwiona orientacja.

Zmiany poczynione w Wydziale.

1. Biuro Centralne Wydziału powiększone zostało o 3 osoby; ilość osób, pracujących w nim, wynosi 9.— Powiększenie personelu było nieodzowne z powodu konieczności roztoczenia ścisłej kontroli podinstytucji Wydziału oraz instytucji, subsydjowanych przez Wydział.

2. Biuro rewindykacyjne zostało zreorganizowane w ten sposób, że utworzone zostały z 5 oddziałów ogólnej rewindykacji 2 oddziały: jeden dla rewindykacji kosztów leczenia i drugi — rewindykacji kosztów zapomogowych.— Wskutek tego zredukowana została ilość urzędników o 29 osób.— Zmieniona została również książkowość działu buchalterji drogą zaprowadzenia nowych ksiąg nie prowadzonych poprzednio.—

Tablica porównawcza kosztów rewindykacji z tytułu leczenia i zapomóg za lata 1918/19 19/20 20/21.

Rok 1918/19 Kadencja poprzedniego Magistratu

Opracowanosprawna Mk.	Wyrewindykowano Mk.	Stosunek % wyrewindykowanych do opracowanych kwot	Pensje roczne w Mk.	Miesięczna stawka płacy urzędniczej w Mk.	Maksymalna stawka dzienna w szpitałach	Ogólny koszt rewindykacji w %	Ilość pracowników
3.200.000	675.000	22%	221.500	I kl. 300 V kl. 100	12.50 f.	33%	66.—

Rok 1919/20 (Kadencja obecnego Magistratu I rok)

3.900.000*)	929.000	24%	318.000	I kl. 725 V kl. 400	16.50 f.	34%	45.—
-------------	---------	-----	---------	------------------------	----------	-----	------

Rok 1920/21 (Kadencja obecnego Magistratu II rok)

9000.000**)	3.500.000	38%	999.000	I kl. 5.500 V kl. 3.400	48.—	28%	34.—
-------------	-----------	-----	---------	----------------------------	------	-----	------

*) Prócz 3.900.000 Mk. opracowano na 2 190.590 Mk. spraw niepodlegających rewindykacji wydatkowanych na stałych mieszkańców m. Łodzi.

***) Prócz 9.000.000 Mk. opracowano na 3.500.000 Mk. spraw niepodlegających rewindykacji wydatkowanych na stałych mieszkańców m. Łodzi.

3. W styczniu r. b. zlikwidowane zostały Sekcje Kobiet: Chrześcijańska i Żydowska. Pierwsza zatrudniała 85 osób, druga 26.— Obie sekcje zajmowały w dwóch odrębnych punktach miasta obszerne lokale i prowadziły cztery kuchnie, które przygotowywały obiady dla biednych.—

Czynności obu zlikwidowanych sekcji przekazane zostały dwóm dzielnicom zapomogowym, przy których czynnych jest 17 pielęgniarek: 7 żydówek i 10 chrześcijanek: pielęgniarki zajmują się pielęgowaniem biednych chorych, leżących w domach; ułatwiają umieszczenie biednych w szpitalach, klinikach położniczych, przytulkach; zawiadamiają lekarzy dzielnicowych o potrzebie udzielania porad w domach obłożnie chorych i t. p. wykonują świadczenia.—

Kuchnie sekcji zostały również zlikwidowane, wydawanie zaś posiłków dla chorych przekazane zostało Komitetowi Tanich Kuchen.—

4. Z liczby trzech dzielnic zapomogowych w styczniu 1920 roku zlikwidowana została jedna.— Liczba personelu, zajętego w dzielnicach, uległa również redukcji: z liczby 104 osób, pracujących na początku roku budżetowego 1920 w dzielnicach pozostało 20.

Celem zmniejszenia niepotrzebnej straty czasu i ilości korespondencji, prowadzonej przez Wydział z dzielnicami, przeniesiono z dzielnic do Wydziału pracę, związaną z kontrolą biednych.— Wskutek powyższego zarządzenia zmniejszona została znacznie ilość kontrolerów: mianowicie z liczby 54 pracuje obecnie 17, z tego 12 w biurze W. O. S. i 5 w dzielnicach.—

5. W sierpniu 1919 r. przekształcono mało odpowiadający zadaniom i przynoszący niewiele pożytku Przytułek Przeciwzembraczy na Dom dla Chronicznych Chorych, celem możności wyeliminowania ze szpitali miejskich stu kilkunastu chorych chronicznie, stałe tam przebywających.— Do powyższego domu przy-

mowani są wyłącznie chorzy ze szpitali miejskich.— Przez czas istnienia Domu dla Chronicznych Chorych, zwolniono 156 miejsc w szpitalach. Stawka utrzymania jednego chorego wynosiła w grudniu 59,05 co wobec wysokiej stawki szpitalnej (110 m. dziennie) jest dowodem korzyści prowadzenia powyższej instytucji.

6. W połowie września r. b. przyjęto pod egidę Wydziału Opieki Społ., jako pododdział, Komitet Tanich Kuchen i dokonano likwidacji 3-ch biur zapisów Komitetu: zatrudniających 17 osób personelu, przekazując czynności biur dzielnicom zapomogowym.—

7. W marcu r. 1920 zlikwidowano odrębny Komitet Zagonków i przydzielono czynności Komitetu Dzielnicy Zapomogowej.— W instytucji tej czynnych było latem 8 osób, zimą 2.— Obecnie czynności, związane z wydzierżawianiem zagonków, wykonywuje jeden urzędnik.— Nadzór nad zagonkami został powierzony dzierżawcom.—

8. W sierpniu r. 1920 odbyto parę posiedzeń, poświęconych sprawie reorganizacji ochron. Ochrony Łódzkie ze względu na brak ochroniarek i funduszków schodziły do roli jadłodajni, zajmujących się karmieniem dzieci.— Celem nadania ochronom charakteru ognisk wychowawczych, postanowiono po naradach z członkami zarządów ochron wydatniej subsydjować ochronę przez miasto, mianowicie w stosunku 200 mk. na dziecko rocznie.— Postanowiono pobierać od dzieci rodziców zarobkujących opłatę minimalną 40 mk. miesięcznie, przydziałać bezpłatnie produkty amerykańskie oraz podwyższyć płacę ochroniarcom do 1000 mies. minimum, pobierającym dotychczas, t. j. do lipca 1920 r. od 100 do 450 mk. miesięcznie.— Późtem określono w ochronach liczbę dzieci, przypadającą na jedną ochroniarke; mianowicie ilość dzieci wynosić będzie najwyżej 60-80, gdy dawniej na jedną ochroniarke przypadało z górą 100 dzieci.

9. Na początku września r. b. otwarte zostało przy ul. Miłsza 51 „Pogotowie Opiekuńcze dla dzieci”. Tworzenie instytucji tej kategorii zainicjowane zostało przez Sejm i zorganizowane na podstawie odnośnego rozporządzenia Ministra Pracy i Opieki Społecznej.— Instytucja powyższa przeznaczona jest na udzielanie opieki dzieciom bezdomnym i opuszczonym.— „Pogotowie” zajmuje 3-piętrowy dom frontowy i obliczone jest na 150 dzieci.

10. Umieszczono w dniu 21. 8 r. b. przytułek dla dzieci przy ul. Wiznera 25, w celu bezwzględnego przystąpienia do kuracji dzieci, cierpiących na jaglicę i znajdujących się w różnych przytułkach łódzkich.— Ilość dzieci, umieszczonych w powyższym przytułku, wynosi około 150.—

11. Umieszczono w dniu 1.X.20 r. Schronisko dla Niemowląt „Żłobek” przy ul. Bocznej № 5.— Instytucja ta zajmuje się wychowaniem niemowląt oraz dzieci do lat 6 w liczbie 70.— „Żłobek” przewidziany jest na 80 pensjonarzy.—

12. W początkach września 1920 r. zapoczątkowana została reorganizacja Komitetu Tanich Kuchen. Czynności owe przejęła Komisja Międzywydziałowa, składająca się z przedstawicieli Rady Miejskiej i Wydziałów: Szkolnictwa, zaprowiantowania, Opieki Społecznej i Komitetu Tanich Kuchen.— Z liczby 80 kuchen zlikwidowano 66.— W pozostałych 14 kuchniach wydawane były obiady bezpłatne do 1. I. 21 r.— Od 1. I. 21 od dzieci dożywianych, których rodzice zarobkują, pobiera się opłatę wartości produktów (60 fenigów).— Obecnie wobec przyznania przez Misję Amerykańską 40.000 porcyj dla Łodzi, organizuje się 6 nowych kuchen.— W lutym będziemy w możności wydać 35000 obiadów. Do września wydawano 11000 obiadów.

Bezpłatne obiady wydawane są jedynie najbiedniejszym po uprzednim sprawdzeniu ich stanu materialnego.— Dla dorosłych przygotowuje się około 1000 obiadów.— Pożywność obiadów znacznie wzrosła.

Wartość obiadu podniesiono z 35 fen. na 22 mk.—

Roztoczono ścisłą kontrolę przez Komitet Tanich Kuchen nad instytucjami, korzystającymi z zakupu produktów z Wydziału Zaprowiantowania Miasta, celem zapobieżenia nadużyciom.

Ruch personalny.

Podług personalnych list pracy pracowało w całym Wydziale Opieki Społecznej osób:

1. kwietnia 1919 r.	329
1. sierpnia 1919 „	232
1. lutego 1920 „	166
1. sierpnia 1920 „	122

Od września 1920 r., t. j. po uruchomieniu „Pogotowia Opiekuńczego”, umieszczeniu „Żłobka”, Przytułku przy ul. Wiznera 25/27 oraz przejęciu Komitetu Tanich Kuchen personalja wykazują 192 osoby.

Przy redukcji kierowano się myślą przewodnią, by nie tylko nie zmniejszyć świadczeń na zewnątrz i pracy biurowej, lecz celowość i szybkość systematycznie wzmacniać i ulepszać, tym należy tłumaczyć powolne przeprowadzanie redukcji.

Posiedzenie Komisji Rozjemczej dnia 14. 2. 1921 r.

Obecni pp: Przewodniczący W. Z. P. — inż. S. Nakielski, członek Delegacji W. Z. P. — St. Rapalski, w zast. Prezydenta, ławnik Klimaszewski. Z ramienia Zw. Zaw. Szp. Odk., Majewski i Bazyliński.

Rzeczoznawca Inspektor Szpitali Miejskich — Dr. Mittelstaedt. Sekretarz, kierownik biura W. Z. P., — St. Kempner.

Sprawa o zakłócenie porządku wewnętrznego szpitala miejskiego w Radogoszczu przez pracownicę tegoż szpitala Annę Cichowiczównę oraz o przetrzymanie kartki naczelnego lekarza szpitala w Radogoszczu, pisanej do przełożonej, przez delegata pracowników szpitala w Radogoszczu, Antoniego Pawłowskiego.

Komisja Rozjemcza, wysłuchawszy oskarżenia lekarza naczelnego szpitala

ła w Radogoszczu — Dr. Edmunda Krakowskiego, zeznań świadków w osobach: gospodyni kuchni szpitala — p. Karoliny Badowskiej i przełożonej — p. Lucyny Dominikiewiczowej oraz tłumaczeń pracowników tegoż szpitala — Anny Cichowiczówny i Antoniego Pawłowskiego,

O r z e k ł a:

1) postępowanie delegata pracowników miejskiego szpitala w Radogoszczu p. Antoniego Pawłowskiego uznać za nietaktowne, ze względu na zatrzymanie nie do niego adresowanej kartki.

2. Komisja Rozjemcza uważa, że naczelny lekarz szpitala miejskiego w Radogoszczu — Dr. Edmund Krakowski przeczył przestrzeżenie § 22 umowy, zawartej pomiędzy Magistra-

tem, a Związkiem Zawodowym Szpitalników, Odkazaczy i pokrewnych zawodów z dnia 24-go lutego 1920 r.

3) Komisja Rozjemcza, uważając, że jedynie zgodne współzycie personelu szpitala może zabezpieczyć ład i porządek oraz należytą opiekę chorych, wyraża życzenie, ażeby podobne zatargi pomiędzy gospodynią kuchni, a pracownicą nie miały więcej miejsca.

Komisja zwraca uwagę, iż wszyscy pracownicy szpitalni jednakowo winni przestrzeżać wzajemnego szacunku,

4) zawieszenie w czynnościach pracowników Anny Cichowiczówny i Antoniego Pawłowskiego z dniem 14 b. m. znosi się.

ZAGADNIENIA KOMUNALNE.

Małżeństwa w Łodzi w trzyleciu 1918—1920.

Liczba małżeństw zawartych w Łodzi wynosiła:

w r. 1918—1755	czyli na 1000 mieszkańców	5,0 ‰
" " 1919—4188	" " " "	9,7 "
" " 1920—4611	" " " "	10,7 "

(średnią ludność w r. 1918 przyjmujemy 349500, w r. 1919—433.439, w r. 1920 — 452.881).

Stwierdzamy kolosalny wzrost małżeństw w dwu ostatnich latach w porównaniu z wojennym i okupacyjnym rokiem 1918.

Na 100 małżeństw zawartych w każdym roku przypadało na miesiące:

	r. 1918	r. 1919	r. 1920		r. 1918	r. 1919	r. 1920
Styczeń	8,5 ‰	6,6 ‰	8,3 ‰	Lipiec	7,5 ‰	9,3 ‰	10,5 ‰
Luty	8,4 "	11,0 "	11,0 "	Sierpień	7,5 "	8,7 "	12,3 "
Marzec	3,5 "	5,8 "	4,6 "	Wrzesień	9,6 "	9,0 "	5,0 "
Kwiecień	7,2 "	6,1 "	7,3 "	Październik	10,2 "	9,9 "	7,2 "
Maj	9,6 "	8,6 "	9,0 "	Listopad	11,8 "	11,1 "	9,4 "
Czerwiec	10,2 "	8,4 "	9,4 "	Grudzień	6,2 "	5,5 "	6,0 "

Stwierdzamy we wszystkich trzech latach najmniej małżeństw w miesiącach wielkopostnych (marzec) i adwentowych (grudzień). Najwięcej małżeństw bywa zawieranych przed adwentem — po zbiorach, t. j. jesienią — w listopadzie, październiku, nadto i w karnawale — w lutym. Pozatym trudno dopatrzeć się w liczbach powyższych pewnej prawidłowości. Pod względem wyznaniowym wiadomo, że ustawodawstwo b. kongresówki nie dopuszcza do małżeństw chrześcijan z niechrześcijanami; małżeństwa przeto żydowskie są jednolite wyznaniowo: małżeństwa chrześcijan bywają mieszane.

Na ogólną liczbę zawartych w trzyleciu rozpatrywanych małżeństw przypada małżeństw żydowskich:

w r. 1918 — 657, t. j. 37,0 proc. ogólnej liczby małżeństw;
 „ „ 1919 — 1113, „ 26,5 „ „ „ „ „
 „ „ 1920 — 1523, „ 33,0 „ „ „ „ „

Ponieważ żydzi w Łodzi według dat z r. 1918 stanowili z górami 40 proc. ludności przeto przypuszczenie należałoby pewien niższy stopień odsetka małżeństw wśród żydów, niż wśród chrześcijan. Zresztą przypuszczenie to pozostaje pod znakiem zapytania, bowiem w rozpatrywanym okresie ludność Łodzi wzrosła mniej więcej o 100 tysięcy reemigrantów, wśród których znakomicie przeważa ludność chrześcijańska-robotnicza. Jakoż— w r. 1918, gdy odsetek żydów musiał być wyższym niż w latach następnych również i odsetek małżeństw żydowskich był wyższy od odsetka lat następnych.

Małżeństw wśród ludności chrześcijańskiej zawarto:
 w r. 1918 — 1118, z tej liczby wyznaniowo mieszanych 59,
 „ „ 1919 — 3075, „ „ „ „ „ 182,
 „ „ 1920 — 3088 „ „ „ „ „ 156.

Małżeństwa przeto mieszane pod względem wyznaniowym stanowiły w r. 1918 — 5,3 proc. ogółu małżeństw chrześcijańskich w r. 1919 — 5,8 proc., w r. 1920 — 5,1 proc. Mianowicie w trzyleciu rozpatrywanym wyznanie mężczyzn i kobiet zawierających związki małżeńskie wśród chrześcijan przedstawiało się w sposób następujący:

Wyznanie mężczyzny	Wyznanie kobiety							
	Wszelkie wyznania chrześcijan.	Rz. kat.	Ewang. augsb.	Ew. reform.	Bapt.	Marjawitów	Praw.	Innych wyzn.
Wszelkie wyzn. chrześcijan.	7.281	6042	1123	3	28	44	41	—
Rz. katolików	6.044	5865	164	1	2	—	12	—
Ewang. augsb.	1.117	159	939	2	10	—	7	—
Ewang. reform.	6	2	3	—	—	—	1	—
Baptystów	27	1	10	—	16	—	—	—
Marjawitów	44	—	—	—	—	44	—	—
Prawosławnych	42	15	7	—	—	—	20	—
Innych wyznań	1	—	—	—	—	—	1	—

Z tablicy powyższej stwierdzamy na 7281 małżeństw chrześcijańskich zawartych w Łodzi w trzyleciu 1918—1920 przypada na małżeństwa jednowyznaniowe 6884 t. j. 94,5 proc. różnowyznaniowe 397 „ 5,5 „

Nie było wcale małżeństw różnowyznaniowych wśród marjawitów; wszystkie 44 małżeństwa marjawickie odbyły się pomiędzy ludźmi jednego wyznania.

Na 100 chrześcijan, wstępujących w związki małżeńskie przypadło na małżeństwa różnowyznaniowe:

	mężczyzn	kobiet		mężczyzn	kobiet	
rz. katolików	45,1 proc.	44,0 proc.		baptystów	2,8 proc.	3,0 proc.
ewang. augsb.	44,8 „	46,4 „		prawosławnych	5,0 „	5,5 „
ewang. reform.	1,5 „	0,7 „		innych wyznań	0,2 „	—

Tablica powyższa o tyle nie jest charakterystyczną, że nie różni małżeństw różnowyznaniowych; zwraca może uwagę niższy odsetek

katoliczek wstępujących w związki z mężczyznami innych wyznań od odsetka katolików, żeniących się z niekatoliczkami przy równoczesnym wyższym odsetku ewangeliczek nad ewangelikami. Odpowiednie odsetki dla innych wyznań nie będą miarodajne ze względu na małe pole obserwacji.

Daleko bardziej charakterystyczną będzie tablica poniższa:

Na 100 chrześcijan każdego wyznania wstąpiło w związki małżeńskie różnowyznaniowe

	Na sto mężczyzn.	Na sto kobiet		Na sto mężczyzn.	Na sto kobiet
rz. katolików	3.0 proc.	2.9 proc.		marjawitów	—
ew. augsb.	15.9 „	16.4 „		prawosławn.	52.4 „
ew. reform.	100.0 „	100.0 „		in. wyznań	100.0 „
baptystów	40.7 „	42.9 „			—

Widzimy z niej, że wśród ludności katolickiej małżeństwa różnowyznaniowe należą do wyjątków, że jest ich wśród ewangelików augsburskich stosunkowo 5—6 razy więcej.

Małżeństw kalwinów (ewangelicko reformowanych) i innych wyznań było bardzo mało; stąd może rzeczą wypadku jest, że nie było tam małżeństw wśród osób tegoż wyznania; zresztą ludność kalwińska jest nieliczna, zmuszona do obcowania z ludnością różnowyznaniową, ta sama okoliczność musi być wynikiem znacznego odsetku małżeństw różnowyznaniowych wśród prawosławnych i baptystów.

Na 397 małżeństw różnowyznaniowych przypada aż 323 (tj. 81.4 %) na związki katolików z ewangelikami augsburskimi; różnowyznaniowe małżeństwa baptystów, zawierane bywają przeważnie z ewangelikami augsburskimi; śluby prawosławne z ewangelikami są stosunkowo do ogólnej liczby ślubów ewangelickich częstsze, niż z katolikami. (Katolików wstępujących w związki małżeńskie jest 5-6 razy więcej, niż ewangelików, a prawosławnych, kojarzących się z katolikami jest tylko ok. 2 razy więcej, niż prawosławnych kojarzących się z ewangelikami.)

Pod względem stanu cywilnego osób wstępujących w związki małżeńskie sytuacja przedstawia się dla trzynastu lat 1918—1920 w Łodzi w sposób następujący:

Stan cywilny mężczyzn	Stan cywilny kobiety.			
	Liczba ogólna	Panien	Wdów	Rozwódek
Liczba ogólna	10574	9470	1072	52
Kawalerów	8547	8264	270	13
Wdowców	1990	1179	793	18
Rozwodników	37	27	9	1

Innymi słowy — z ogólnej liczby 10574 osób, które zawarły małżeństwa przypada na

kawalerów 80.8 proc.; wdowców 18.8 proc. rozwodników 0.4 proc;

panny 89.6 „ wdowy 10.1 „ rozwódki 0.3 „

Stwierdzamy przeto ogólnie znane w statystyce zjawisko, że wdowy daleko rzadziej za mąż wychodzą, aniżeli wdowcy się żenią. Zaledwie 3.2 proc. ogółu żeniących się kawalerów wstępuje w związki z wdowami (270 na 8547) gdy tymczasem przeszło 12.4 proc. wychodzących za mąż panien wychodzi za wdowców (1179 panien za 9470).

Wdowcy również częściej się żenią z pannami, niż z wdowami: zaledwie 39.9 proc. żeniących się wdowców pojmuje za żony wdowy; z górą 60 proc.

wdowców żeni się z pannami, gdy tymczasem ledwie 25,2 proc. wdów wychodzi za kawalerów.

Liczba rozwiedzionych obu płci, którzy zawarli nowe małżeństwa jest w rozpatrywanym trzyleciu szczupła (87 mężczyzn, 82 kobiety), aby z niej wnioski wyprowadzać; i tu jednak stwierdzamy uprzywilejowywanie panien przez rozwiedzionych mężczyzn (blisko 78 proc. rozwodników ożeniło się z pannami, gdy tymczasem zaledwie 40,0 proc. rozwódek pojęło za mężów kawalerów).

Wśród chrześcijan wziętych oddzielnie i żydów oddzielnie stosunki przedstawiają się odrębnie. Mianowicie, dla rozpatrywanego trzylecia 1918-1920 otrzymujemy obraz następujący:

1) Dla małżeństw chrześcijańskich:

Stan cywilny mężczyzny	Stan cywilny kobiety.			
	Liczba ogólna	Panny	Wdowy	Rozwódk
Liczba ogólna	7280	6273	994	13
Kawalerowie	5494	5235	252	7
Wdowcy	1775	1028	741	6
Rozwodnicy	11	10	1	—

2) Dla małżeństw żydowskich

Stan cywilny mężczyzny.	Stan cywilny kobiety.			
	Liczba ogólna	Panny	Wdowy	Rozwódk
Liczba ogólna	3294	3197	78	19
Kawalerowie	3053	3029	18	6
Wdowcy	215	151	52	12
Rozwodnicy	26	17	8	1

Z ogólnej liczby chrześcijan (7280) i żydów (3294), którzy w rozpatrywanym trzyleciu zawarli związki małżeńskie przypada na:

	chrześcijan	żydów		chrześcijan	żydów
kawalerów	75,6 proc.	92,7 proc.	wdów	13,6 proc.	2,4 proc.
panien	86,2 „	97,1 „	rozwodników	0,1 „	0,8 „
wdowców	24,4 „	6,5 „	rozwódek	0,3 „	0,5 „

Jak widzimy stosunki wśród obu grup wyznaniowych bardzo głęboko się różnią: wśród żydów stan wdowi obu płci bardzo rzadko wstępuje w ponowne związki małżeńskie: wdowcy prawie 4 razy rzadziej się żenią niż wśród chrześcijan, wdowy 5-6 razy rzadziej za mąż wychodzą; wdowa żydowska wychodząca za mąż jest niemal wyjątkiem (na 41 — 42 kobiety wychodzące za mąż jedna zaledwie jest wdową, gdy wśród chrześcijan wdowa wypada na 7—8 kobiet, wychodzących za mąż.) I wśród rozwiedzionych stosunki bardzo są odmienne wśród obu grup wyznaniowych; wiadomo, że ustawodawstwo wzbrania rozwodów rzymskim katolikom; to też rozwodników żeniących się jest wśród żydów 8 razy więcej, niż wśród chrześcijan rozwódek — 2½ razy więcej.

I wśród chrześcijan i wśród żydów wdowy rzadziej od wdowców za mąż wychodzą; jednak u żydów różnica jest większą, niż u chrześcijan: wdowy prawie 3 razy rzadziej za mąż wychodzą, niż wdowcy się żenią

(2.4 proc. i 6.3 proc.), gdy wśród chrześcijan — mniej niż 2 razy rzadziej (13.6 proc. i 24.4 proc.)

Wśród chrześcijan na 100 żeniących się kawalerów z wdowami się żeni 4.6 proc. (252 na 5494), gdy wśród żydów — zaledwie 0.8 proc. (18 wdów zaledwie wyszło za mąż za kawalerów wśród żydów na ogólną liczbę 3053 kawalerów żydów, którzy się ożenili.

Wdowcy chrześcijanie w 57.9 proc. w wypadkach żenią się z pannami (1028 na 1775), gdy wśród żydów w 70.2 proc. wypadkach (151 na 215). I w tej przeto dziedzinie wypadki ślubów wdów żydowskich są rzadsze od wypadków wdów żydowskich.

Tymczasem wdowy wychodzące za kawalerów stanowią wśród chrześcijan 25.4 proc. ogółu wdów wychodzących za mąż (252 na 994), a wśród żydów — 23.1 proc. Tu przeto nie stwierdzamy istotnych różnic w obu grupach wyznaniowych: mniej więcej czwarta część wychodzących za mąż wdów pojmuje kawalerów.

Edward Grabowski.

Program działalności związku miast na r. 1921.

I. Wpływ na prawodawstwo samorządowe.

Związek Miast, jako instytucja reprezentująca znakomitą większość miast polskich musi osiągnąć wydatny wpływ na prawodawstwo dotyczące miast polskich. W tym celu Związek w r. 1921 winien:

a) przeprowadzić ustawę o tymczasowym zasileniu funduszków miejskich, zapewniającą miastom źródła dochodowe, umożliwiające zbilansowanie budżetów;

b) przeprowadzić ustawę, zawierającą ordynację miejską i ordynację wyborczą, odpowiadającą istotnym potrzebom i życzeniom miast;

c) przeprowadzić projekt ustawy o skarbowości miast w związku z reformą skarbowości państwowej;

d) przeprowadzić ustawę w przedmiocie rozbudowy miast;

e) przeprowadzić nowele ustawodawcze do szeregu ustaw, których obecne przepisy nie odpowiadają potrzebom miast;

II. Działalność wydawnicza.

Związek Miast powinien przystąpić:

a) do wydawania czasopisma, obejmującego całość teorii i praktyki spraw samorządu miejskiego;

b) do wydawania szeregu, broszur zawierających zbiory przepisów

prawnych, dotyczących samorządu miejskiego, zbiory godnych zalecenia statutów, lub wzory statutów podatków miejskich oraz monograficzne opracowania poszczególnych działów gospodarki miejskiej;

c) do wydania pierwszego rocznika miast Rzeczypospolitej Polskiej, obejmującego statystycznie i monograficznie działalność miast polskich.

III. Działalność oświatowa.

Związek Miast powinien na własną rękę, bądź wspólnie ze Związkiem Sejmików powiatowych zorganizować przynajmniej jeden cykl wykładów dla działaczy samorządowych.—

IV. Działalność Biura Związku.

Biuro Związku oprócz współdziałania w wykonaniu powyższych punktów programu działalności, powinno rozszerzyć dział porad dla miast i objąć nim nie tylko porady prawne, interwencje władz administracyjnych w sprawach miejskich, lecz również powinno zorganizować biuro techniczne, któreby miastom udzielało wskazówek, dotyczących sposobu przeprowadzania inwestycji miejskich. Ponadto Biuro powinno być rozszerzone w ten sposób, aby posiadało specjalistów referentów lub rzeczoznawców dla wszystkich dziedzin gospodarki miejskiej, gdyż tylko wówczas będzie mogło należycie spełniać swe zadania.

Przy Biurze Związku powinna być utworzona biblioteka specjalna, obejmująca całokształt odnośnej literatury, z której oprócz referentów i rzeczoznawców Biura korzystać by mogły wszyscy poświęcający się praktycznym i teoretycznym studjom w tym zakresie.

Biblioteka Biura Związku powinna również opracować bibliografię literatury samorządowej z podaniem bibliotek krajowych, w których działły te są dostępne.—

Niezależnie od wykonania powyższych punktów minimalnego programu, Związek Miast winien dążyć do ujęcia w swe ręce wszystkich nastroczających się aktualnych spraw, które miasta teoretycznie lub praktycznie zainteresowane być mogły. Tu na przykład wymienić należy sprawę rozrachunku z Rosją i zwrotu zagrabionych miastom kapitałów i ruchomości, która to sprawa powinna być załatwiona przy wybitnym współudziale Związku Miast. Niezbędnym jest również energiczne występowanie Związku w celu zapewnienia miastom należytej aprowizacji w nadchodzącym roku gospodarczym.

— Ze Związku Miast Polskich.

Dnia 12 b. m. odbyło się w Warszawie posiedzenie zarządu Związku Miast polskich, poświęcone sprawie ordynacji wyborczej do rad miejskich. Wnaramach wzięli udział: prezydent m. Warszawy Drzewiecki, wiceprezes warszawskiej rady miejskiej Jaworowski, prezydent m. Łodzi Rzewski, wiceprezes łódzkiej rady miejskiej Kern, prezydent m. Poznania Drwęski, prezydent m. Krakowa Federowicz, prezydent m. Częstochowy Nowak, prezydent m. Tarnowa, Tertil, w-prezes m. Lwowa prof. Chlamtacz, w-prezes m. Warszawy Sliwiński, Ławnik finansowy Toeplitz, poseł Diamand, radny Kerner, dr. Zawadzki oraz dr. Zieliński.

Podczas dyskusji każda z trzech dzielnic Polski wystąpiła z własnym projektem.

Wszyscy bez różnicy przekonań przedstawiciele b. Kongresówki stali na stanowisku utrzymania dotychczasowej ordynacji wyborczej, uważając że wszelkie zmiany ordynacji na niekorzyść mas spotkałyby się z wrogim odruchem ze strony szerokich warstw demokratycznych i stałyby się zarzewiem ostrej walki, która z konieczności odbiłaby się szkodliwie na interesach państwa.

Przedstawiciele miast wielkopolskich (w których obowiązuje dotychczas system pruski), wychodząc z założenia, że krótki okres trwania kadencji prezydentów i wiceprezydentów odsuwa od pracy samorządowej żywiły inteligienckie, proponowali przedłużenie tej kadencji do lat dwunastu z zabezpieczeniem emerytury. Projekt przewidywał również wprowadzenie systemu mieszanego na wzór pruski, na zasadzie którego zarząd miasta składałby się w połowie z osób wybieralnych i w połowie z urzędników.

Według projektu przedstawiciele miast małopolskich funkcje prezydenta i wiceprezydentów miasta winni pełnić członkowie prezydium rady miejskiej, przeciwko czemu oponowali przedstawiciele b. kongresówki, w myśl zasady rozgraniczenia władzy wykonawczej od władzy prawodawczej. Przedstawiciele małopolscy występowali również przeciwko systemowi wyboru ławników na zasadzie proporcjonalności.

Projekt przedstawicielei Kongresówki z nieznaczniemi zmianami uzyskał większość. Wnioski dotyczące 12-letniej kadencji i systemu mieszanego odrzucono ustalając, że prezydenci wybierani być mają zwykłą większością na czas trwania kadencji rady miejskiej. Jeżeli na czele zarządu miasta stoi więcej niż dwóch prezydentów, to wybory odbywają się na zasadzie proporcjonalności. Przyjęto również wniosek wybierania ławników według systemu proporcjonalnego. Ławnicy są płatni i korzystać mają z emerytury na równi z urzędnikami.

Z DZIEJÓW MIASTA ŁODZI.

Mieszkańcy miasta Łodzi w powstaniu 1863 roku.

W krótkim szkicu historycznym o mieście Łodzi, umieszczonym w № 3, 4, 6 i 8 „Dziennika Zarządu m. Łodzi” z roku 1919, znajduje się wzmianka, że z pośród ludności miasta Łodzi uczestniczyło w powstaniu 1863 roku 196 osób. Z tej liczby 1 był powieszony, 37 wysłano do Rosji, 8 odniosło rany i uległo kalectwu, 135 powróciło i 15 poległo (№ 6 „Dziennika”).

Obecnie możemy podać nazwiska tych bojowników naszych, wprawdzie jeszcze nie wszystkich, na podstawie danych, zebranych w końcu 1863 r. i na początku 1864 r. przez ówczesne organa policyjne, których wykazy znajdują się w aktach Archiwum Miejskiego.

Wykazy te zostały sporządzone przez 5 cyrkulów policyjnych m. Łodzi. i noszą tytuł „Wykaz osób, wysłanych do „band” powstańczych z cyrkulów”. Obejmują one nazwiska 159 osób, a mianowicie:

z cyrkulów I.

Ksiądz Józef Czajkowski, Narcyz Bobecki, Józef Daszkowski, Stanisław Bocheński, Antoni i Jan Zajączkowscy, Antoni i Franciszek Stachlewscy, Teodor Rybicki z synami Antonim i Janem, Ignacy Skowroński, **Józef Maciński**, Kazimierz Debczyński, Józef Ginter, Antoni Kuzit, Jan Bocheński, Franciszek Kosiorkiewicz, Stanisław Kuciński, Andrzej Topolski, Karol Kowalewski, Stanisław Domański, Alojzy Kijeński, Łukasz Pasiewicz, Jan Szelczyński, Eliasz Abusman, Marcin Zeligman, August Lelent.

z cyrkulów II.

Wojciech Kruszyński, Jan Rokoszewski z synem Janem, Antoni Ham, Wojciech Godlewski, Marcin Zieliński, Józef Woliński, Wawrzeniec Ernest, Ludwik Kozubski, Jan Joachim, Wilhelm Eltzner, **Antoni Kałużyński**, Bomblewski, Leon Tuczyński, Jan Zieliński, Antoni Zieliński, Wiktor Jaworski, Jaworski, Jaworski, Jan Żubrowicz, Henryk Wetlanfer, Ferdynand Fiszer, Michał Kuciński, Antoni Myśliwiec, **Karol Przybylski**, **Józef Danielewicz**, Juljusz Maks, Franciszek Mączkowski, Ksawery Mikulski Antoni Gruszczyński, Feliks Tromczyński, Wojciech Różycki, Jan Butniczyk, Wojciech Jungowicz, Ignacy Ulicki, Maksymilian Biskupski, Franciszek Wintorowicz, Józef Kozłowski, Józef Nowakowski, Cichecki, Anastazy Bitdorf, Seweryn Bitdorf, Franciszek Kruszyński, Tomasz Bunecki, Andrzej Szczepański, Józef Bunecki, Maksymilian Bunecki, Julian Sybilski, Anna Kruszyńska, Marjanna Rokoszeska, Anna Ham, Marjanna Wolińska, Franciszka Joachim, Weronika Eltzner, Józefa Zielińska, Marjanna Godlewska, Tekla Ernest, Marjanna Kałużyńska, Emilja Bomblewska, Augusta Tuczyńska, Zielińska matka Jana i Antoniego, Jaworski ojciec Wiktora, Stanisława, Józefa, Ludwika, Wilerowicz, stolarz Nowakowski, Julja Myśliwiec, Józef Przybylski, Katarzyna Gruszczyńska, Julja Maks, Feliks, Lubiszowski, Małgorzata Supert, Ewa Dreiling, Franciszek Mączkowski, Wilhelmina Beinert, Ludwik Olszewski, Franciszek Lubiński, Ernestyna Kozubka, Agnieszka Butajska, Rozalja Jungowicz, Józef Trampczyński, Juljanna Ulicka, Szczerpan Różycki, Romuald Wilmański, Ewa Mularska, Andrzej Szczepański, Ernest Biskupski, Michał Kuciński, Józef Kozłowski, Jan Brzeziński, Franciszek Kruszyński, Julian Sybilski, Józef Bieniecki, Jan Żubrowicz i Michał Kuciński.

z cyrkułu III i IV.

Konstanty Brzeziński, Jan Brzeziński, Wojciech Kolecki, Rudolf Szwetysz, Marcin Łopiński, Ignacy Nowakowski, Jan Lewandowicz, Józef Kozubiński, Jan Krajewski, Ludwik Pufald, Ignacy Jankowski, Ignacy Przybylski, Michał Jabłoński, Aleksander Majdajski, Szymon Majdajski, Michał Zielinski, Franciszek Jaworski, Stanisław Ulkowski, Szczepan Lenk, Stanisław Lenk, Jan Rohr, Jan Micielski, Emanuel Ronsztok, Franciszek Rychter, Józef Rychter, Józef Rzeszowski, **Tomasz Flakiewicz**, (powieszony przy ulicy Nowomiejskiej) Aleksander Neugebauer, Mikołaj Borowicz, Paweł Kazmierczak, Wilhelm Walter, Aleksander Walter, Ludwik Bergier, Józef Nikodemski.

z cyrkułu V.

Wilhelm Kunert, Adolf Janicki, Franciszek Franz, Karol Hoffman.

E. R

Ze zjazdu pracowników miejskich.

Dnia 29 i 30 stycznia w sali Rady miejskiej w Warszawie obradował Zjazd przedstawicieli Związków zawodowych pracowników miejskich w Rzplitej Polskiej. Zjazd zagaił prezes Związku, obradom zaś przewodniczyli pp.: Edward Kubalski z Krakowa (prezes), St. Kraus ze Lwowa, poseł Fr. Waszkiewicz i Jan Pomorski z Warszawy (jako wice-prezesi).

Dwudniowe obrady zakończyły się ostatecznem przyjęciem statutu Związku zawodowego z pewnemi poprawkami, mającym na celu danie większej samodzielności komisji statutowo-emerytalnej i spraw społecznych. Sprawę statutu służbowego, statutu emerytalnego przekazano do szczegółowego wypracowania wydziałowi wykonawczemu Związku, który w tym względzie winien zasięgnąć jeszcze opinii oddziałów miejscowych.

Następnie zjazd oświadczył się przeciw rozciąganiu ustawy o Kasach chorych na pracowników miejskich, oraz wyraził potrzebę jaknajenergiczniejszego popierania akcji budowy kolonji podmiejskich w celu zapewnienia pracownikom miejkim dachu nad głową. Sprawę wydawnictwa Związku oraz znaczku członkowskiego również przekazano do wykonania wydziałowi. Wreszcie zaznaczyć należy, że zjazd jednomyślnie uchwalił, aby przy najbliższem odbieraniu poborów służbowych pra-

cownicy miejscy na całym obszarze Rzeczypospolitej przekazali jednodniowy zarobek na plebiscyt na Górnym Śląsku. Zjazd wezwał również wydział Związku, aby rozwinął akcję w celu zainteresowania pracami Związku pracowników komunalnych w b. dzielnicy pruskiej.

Na skutek odbytych wyborów powołano do wydziału z Warszawy pp. Ludwika Balcerskiego, Franciszka Herbsta, Kazimierza Kowalewskiego, Jana Pomorskiego. Władysława Popielawskiego, Feliksa Puławskiego, Mieczysława Sikorskiego, Antoniego Strzeleckiego oraz d-ra Trzczińskiego, — z Małopolski pp.: Kazimierza Sarneckiego, Tadeusza Przeorskiego, d-ra Aleksandra Czołowskiego, Józefa Stobieckiego i Laskowskiego (z Gorlic); z Łodzi pp.: Tadeusza Wisławskiego, Marjana Jaroszka, Bernarda i Jana Kłockowskiego, — a wreszcie pp.: Ludwika Kamińskiego z Będzina, Leona Sulipowskiego z Sosnowca, Bolesława Skupińskiego z Płocka, Henryka Muszyńskiego z Piotrkowa, Józefa Sobolewskiego z Kalisza, Jakóba Szapiro z Białegostoku i Jana Pignana z Lublina. Do sądu koleżeńskiego wybrano pp.: Br. Jungiera, M. Dębińskiego, Fel. Jerzembowskiego z Warszawy, Edwarda Kubalskiego z Krakowa oraz Leona Wawrzeckiego z Łodzi.

Wydział Związku na posiedzeniu, odbytem bezpośrednio po zjeździe ukonstytuował się, jak następuje: prezes — inż. Mieczysław Sikorski z

Warszawy, wiceprezesa pp.: J. Pomorski (Warszawa), B. Skupiński (Płock), T. Wisławski (Łódź), oraz K. Sarnecki (Kraków), sekretarza: p. Wł. Popielawski, zastępcą p. Leon Balcerski, skarbnik p. F. Puławski, zastępcę F. Herbst.

Sprawy aprowizacyjne.

Domieszki do chleba.

Niedawne wypadki zatruc chlebem oraz stwierdzenie zlej jakości stosowanych w Warszawie platków ziemniaczanych, nadaje szczególnie aktualne znaczenie domieszkom do chleba, ich wartości odżywczej i ewentualnej szkodliwości. Z tego względu warto przypomnieć niezmiernie cenne uwagi, zamieszczone w swoim czasie na łamach „Wiadomości Ministerstwa Aproprowizacji“ (№ 34 z r. 1920) przez prof. St. Bądryńskiego, który w roku ubiegłym przeprowadził na życzenie ministerstwa analizę chemiczną chleba z mąki żytniej i chleba z domieszkami, oraz wyraził swą opinię o rozmaitych rodzajach „chleba wojennego.

„Z punktu widzenia wartości odżywczej chleba — powiada między innymi prof. dr. St. Bądryński — nic nie stoi na przeszkodzie wyrobieniu chleba zamiast z mąki żytniej i pszennej, względnie żytniej, z mąki tej z dodatkiem jęczmiennej, kukurydzianej, lub mąki jednego z nasion strączkowych, t. j. grochu, fasoli, peluski, bobu lub bobiku oraz przetworów z ziemniaków.

Z doświadczeń, uzyskanych podczas wojny światowej w Niemczech i Austrii wynikają następujące granice najwyższe dla tych dodatków: dla mąki owsianej 20—25%, dla mąki jęczmiennej nawet do 50%. Mały dodatek mąki jęczmiennej nie tylko nie zmniejsza zdatości mąki do wypiekania chleba, lecz przeciwnie przysparza jej i poprawia smak chleba, a w stosunku do zużytkowania domieszka nawet równej ilości mąki jęczmiennej do mąki żytniej daje chleb, którego składniki przy-

swajają się lepiej, niż składniki chleba, przyrządzonego z samej mąki żytniej. Dodatek mąki jęczmiennej, a to samo odnosi się do mąki owsianej, podnosi nieco zawartość białka w chlebie jakoteż zawartość tłuszczu.

Zawartość tłuszczu w chlebie podnosi także dodatek mąki kukurydzianej, lecz ten obniża jednak równocześnie, choć bardzo nieznacznie, zawartość białka. Mąka kukurydziana może być również bez szkody tak dla kształtu i wypieku chleba, jak dla smaku i przyswajalności dodawana do mąki żytniej. Epidemje zatrucia swoistego (Pellagra), przypisywane spożywaniu kukurydzy, których przyczyna nie została jeszcze wyjaśniona, pojawiają się w krajach, których ludność żywi się jednostronnie i prawie wyłącznie tem ziarnem, a i tam nie są częste. Granicy dla domieszki mąki kukurydzianej autor nie potrafi wskazać, że ona może być jednak wysoka, można wnosić z doświadczeń wojennych miasta Kolonji.

W kwestji dodatku do mąki chlebowej nasion mąki strączkowych wojna nie przysporzyła doświadczenia praktycznego, bo w Niemczech brak było tych nasion w ilości dostatecznej do tego celu. Niemniej jednak doświadczenia naszych cukierników, którzy podczas wojny posiłkowali się obficie mąką fasoli lub bobiku do wypiekania ciast oraz masowej odżywianie ludności Prus Wschodnich, wskazują, że mąka tych nasion, nie wyłączając peluski, może być pomyślnym dodatkiem do mąki chlebowej. Dodatek ten, który jednak, bez przedsięwzięcia umyślnych prób w tym kierunku nie powinien przekraczać 10%, powiększy zawartość białka w chlebie i wyrówna z okładem mały ubytek, przyczyniony równoczesnym dodatkiem platków lub mąki ziemniaczanej; lecz tutaj również podstawowym postulatem jest dobry wymiał tych nasion, w celu jaknajdokładniejszego usunięcia cząstek błonek zewnętrznych;

obfitujących w błonnik, zawartość bowiem błonnika w nasionach strączkowych jest wysoka, bo waha się w granicach od 5 do 7%.

Bodaj czy nie najlepiej wypróbowanym, bo najrozleglej stosowanym w ubiegłej wojnie światowej, a także w Niemczech i Austrii, był dodatek ziemniaków. Ziemniaki dodawano bądź w postaci miazgi, przyrządzonej po ugotowaniu ich w gorącej parze, bądź w postaci płatków, uzyskanych także po zaparzeniu ziemniaków w wysokiej ciepłocie, przez gniecienie gorącym walcem, lub wreszcie w postaci mąki wymielonej z tych płatków. Dodawanie ziemniaków do mąki, przeznaczonej do wypieku chleba dla aprowizacji publicznej, w postaci miazgi nie jest wskazanem, wprowadziłoby ono niechlujstwo i partactwo w rozmaitych kierunkach, zwłaszcza w mniejszych, gorzej urządzonych piekarniach i dалоby w rezultacie przeważnie chleb wadliwie wypieczony z nadmierną zawartością wody, ulegający przedkiumu kiśnięciu i zepsuciu.

Dodatki płatków ziemniaczanych nie możnaby zrobić zarzutu, gdyby przyrządzono je z obieranych przedtem ziemniaków, w osłonce bowiem czyli łupinie ziemniaków, usuwanej przy obieraniu, zgromadzona jest większa ilość błonnika, nieprzystępnego do trawienia. Z płatków jednak można przyrządzić mąkę, bo rozcierają się one łatwo nawet na poczekaniu w moździerzu, a przy wymiale z łatwością można oddzielić bogate w błonnik cząsteczki, pochodzące z łupiny. Tak przyrządzona mąka w istocie używaną była w Niemczech na wielką skalę pod nazwą Kartoffelwalz-Mehl, jako dodatek do mąki chlebowej i spełniała swe zadanie niewątpliwie dobrze. Mąkę taką tylko w stosunku do zawartości białka możnaby uważać za cokolwiek upośledzoną w porównaniu z mąką ziarn zbożowych, lecz nie w tak znacznej mierze, jak niektórzy sądzą; zawartość skrobi zaś w tej mące przewyższa ilość skrobi

w mące pszennej, a nadto w uwolnionej od nadmiernego błonnika, składniki te w stosunku do przyswajalności nie ustępują składnikom odżywczym mąki pszennej.

Mąkę z płatków ziemniaczanych przewyższa jeszcze pod pewnemi względami mąka z suszonej w przewiewie i umiarkowanej ciepłocie (60°C.) krajanki z suszonych ziemniaków. Mąkę taką przyrządzała podczas wojny światowej w Niemczech w celu dodawania do mąki chlebowej firma Klopfer i Schulze w Dreźnie. Mąka ta w wartości odżywczej nie wiele ustępuje mące pszennej, a wyróżnia się od mąki płatków ziemniaczanych tem, iż zawiera skrobię nie zmienioną, a więc zdolną jeszcze do pęcznienia i wiązania wody w ciepłocie 100°C w piecu chlebowym oraz białko w stanie rodzimym, które dopiero w piecu chlebowym podlega skrzepieniu.

Wkroczyć na drogę zastąpienia w żywieniu ludności chleba z ziarn zbożowych chlebem z mąki z domieszkami, o których była mowa, można z zupełnym spokojem i z mocnem poczuciem odpowiedzialności za żywienie i zdrowie spożywców, w przekonaniu, iż szkody wskutek tego nie poniosą, jedynie tylko w pełnej świadomości, iż krok ten otwiera szeroko wrota, nadużyciom w rozmaitych kierunkach, i z silną wołą ich ukrócenia, a to przez zorganizowanie nieustannego czuwania nad wymialem wszystkich płodów, przeznaczonych na domieszki do mąki zbożowej, nad mieszaniami ich mąki z mąką zbożową, oraz nad wypiekami i przechowywaniem chleba.

— **Walka z drożdżną.** Województwo okólnikiem do przewodniczących wydziałów powiatowych i prezydentów miast komunikuje treść reskryptu ministerjum spraw wewnętrznych w sprawie walki z drożdżną.

Rada ministrów na posiedzeniu w dniu 29 stycznia r. ub. powzięła szereg uchwał mających na celu zwalczanie drożdżny. Jako jeden ze

środków, zmierzających ku powyższemu celowi, uznano niedopuszczenie w ciągu miesiąca lutego r. b. do podwyższania cen.

Stosuje się to w pierwszym rządzie do rządu, gdyż Rada Ministrów uchwaliła nie podnoszenie cen w ciągu lutego r. b. na produkty których sprzedaż należy do władz rządowych, jakoto: zboże, mąka, sól węgiel, drzewo, nafta i spiritus. Poza tem uchwalono wezwać związki komunalne do zastosowania przez nie tej samej zasady niepodnoszenia cen w ciągu m. lutego.

Zawiadamiając o powyższym Województwo uważa za wskazane, ażeby sejmiki i rady miejskie zastosowały się do uchwał rady ministrów, gdyż tylko pod warunkiem solidaryzowania się z podjętą przez rząd akcją w kierunku zwalczania drożyzny całego społeczeństwa, w pierwszym zaś rządzie związków komunalnych, akcja ta doprowadzi do pożądanych wyników.

— **W sprawie węgla.** W odpowiedzi na depezę z dnia 7 b. m. w sprawie rekwizycji węgla przez władze kolejowe Państwowy Urząd Węglowy zawiadomił magistrat, że minister przemysłu i handlu zwrócił się do ministra kolei żelaznych o niezwłoczne wstrzymanie samowolnych i nieprawnych zarządzeń władz kolejowych, dotyczących rekwizycji.

— **Jaja.** Wydział Zaprowiantowania Miasta zakupił kilka wagonów jaj, które nabywać mogą wszyscy mieszkańcy w sklepach miejskich po cenie Mk' 10.— za sztukę.

Kronika miejska.

— **Osobiste.** Z dniem 14 b. m. objął urządowanie nowy wiceprezydent miasta p. Stupnicki, dotychczasowy radny m. Lwowa, z listy P. P. S.

P. Stupnicki jest prawnikiem z zawodu. Przez czas dłuższy pełnił obowiązki sędziego.

— **Podwyżka dla pracowników miejskich.** Po długich staraniach Magistrat otrzymał z Min. Skarbu zezwolenie na zastosowanie podwyżki dla pracowników miejskich z zastrzeżeniem jednakże, że podwyżki te obowiązywać muszą conajmniej do kwietnia. W razie gdyby Magistrat udzielił w tym czasie jakichkolwiek podwyżek, przyznane przez Min. Skarbu subsydjum będzie cofnięte. Subsydjum ma być wypłacone w trzech ratach. Jak wiadomo podwyżka przyznana pracownikom miejskim wynosi 50% dotychczasowych poborów i obowiązuje od 15 stycznia.

— **Nowy dowódca D. O. G. Łodzi.** Nowy dowódca D. O. G. Łódź gen. Rzątkowski złożył w ubiegły piątek oficjalną wizytę w magistracie.

W sobotę prezydjum magistratu w osobach prezydenta Rzewsk-ego i wice-prezydentów Woj wódzkiego i Stupnickiego rewizytowała generała, życząc mu owocnej pracy na zaszczytnym i odpowiedzialnym stanowisku dowódcy okręgu generalnego.

Generał Rzątkowski, dziękując za życzenia podkreślił, że współdziałanie władz cywilnych i wojskowych jest podwaliną bytu, państwa. Będzie on kontynuował na nowym stanowisku działalność w duchu swoich poprzedników.

Generał Rzątkowski brał udział w walkach z bolszewikami pod Radzyminem w charakterze dowódcy grupy bojowej, a następnie będąc pod rozkazami gen. Żeligowskiego zdobył Wilno, dokąd wkroczył na czele dywizji litewsko-białoruskiej.

Z życia miast polskich.

Białystok.

Ministerstwo spraw wewnętrznych, na wniosek województwa białostockiego, zatwierdziło statuty podatków komunalnych na rzecz miasta Białostoku.

1) Od widowisk i zabaw publicznych w wysokości 10 proc. ceny biletu wejścia na koncerty i przedstawienia teatralne o wyższej wartości artystycznej, oraz 50 proc. tejże ceny wejściowej na wszelkie inne przedsięwzięcia rozrywkowe, a w tem i od kinematografów. Minimum podatku od biletu — 10 f.

2) Od zwierząt domowych za rok kalendarzowy po mk. 120 za konia, mk. 100 za krowę, mk. 50 za koźlą i mk. 10 za psa.

3) Od środków lokomocji zaroczny okres kalendarzowy po 150 mk. za dorozkę jednokonną, a 200 mk. za parokonną, po 200 mk. za wóz ciężarowy jednokonny, zaś 300 mk. za parokonny, po 10 mk. za wózek ręczny, 50 mk. za rower, 100 mk. za motocykl. Również podlegają opłacie ekwipaże prywatne, konne i silnikowe, od 240 do 1500 marek.

Zatwierdzenia statutu podatku od ładunków kolejowych ministerstwo na razie odmówiło, do czasu wejścia w życie ustawy o zasileniu finansów miejskich, które projekt przewiduje, również przekazanie miastom podatku od towarów wwożonych. Województwo jednak, z uwagi, że Białystok z przyległościami stanowi ośrodek życia przemysłowo-handlowego, zakrojonego na wielką skalę, że akcja wznowienia tego życia, zamarłego skutkiem warunków wojny, oraz jego rozwoju została energicznie zapoczątkowana, podatków tych zaniecha, gdyż inaczej ruch wwozowy i wywozowy ładunków kolejowych ustatnie.

Na kresach.

Zamarłe w czasie inwazji bolszewickiej życie w Łucku już prawie powróciło do normalnego stanu. Rozpoczęły swą czynność instytucje i urzędy. W d. 15 stycznia nastąpiło uroczyste otwarcie sądu okręgowego w obecności ministra sprawiedliwości i prezesa sądu apelacyjnego. Jedynie poczta nie rozwinęła dotąd w całej pełni swej działalności, co ludność odczuwa dotkliwie: telegraf dla cywilnych osób dotąd jest nieczynny,

nie kursują również przekazy pieniężne i przesyłki z zaliczeniem pocztowym. Utrudniona komunikacja (dotąd między Kiwercami i Łuckiem funkcjonowała tylko para pociągów na dobę) daje powód paskarzom do podnoszenia nadmiernego cen; np. cytryna, za którą we Lwowie płaci się 2—3 mk., w Łucku kosztuje 15 mk.

Szkolnictwo rozwija się pomysłnie: 7-mio klasowe koedukacyjne gimnazjum miejscowe polskie, w którym przed Bożem Narodzeniem zdołano uruchomić zaledwie 3 klasy, obecnie otwiera resztę klas w powiecie, zawdzięczając energii władz szkolnych, zaczynają funkcjonować szkoły powszechne. W mieście funkcjonuje już polska biblioteka Towarzystwa Dobroczyńności, którą bolszewicy nie wiele uszkodzili. Czynne też są dwie polskie księgarnie, które ledwie mogą zaspokoić potrzeby ludności.

Wśród miejscowego społeczeństwa powstała myśl otwarcia w Łucku lub w najbliższej okolicy szkoły rzem. Potrzebę takiej szkoły wyczuwa się oddawna; brak bowiem wykwalifikowanych rzemieślników. Nadto zastępy polskiej młodzieży miejskiej, kończącej szkoły powszechne, nie mają odpowiedniego pola dla zużycowania swoich sił.

Stan zdrowotny ludności pozostawia wiele do życzenia, gdyż zniszczone przez bolszewików szpitale funkcjonują źle, a walka z epidemjami nie jest prowadzona dość energicznie.

Różne.

Ceny metali.

Polska krajowa Kasa pożyczkowa komunikuje.

Polska krajowa Kasa pożyczkowa nabywa monety złote i srebrne obecnie po następujących cenach:

W złocie: za rubla 260 mk., za markę niemiecką 20 mk., za koronę austriacką 102 mk.; w srebrze: za rubla 140 mk., za rubla bilonem 39 mk., za markę niemiecką 39 mk., za koronę austriacką 32 mk. 50 f.

Inne zagraniczne monety złote i srebrne nabywa P. K. K. P. po cenach, odpowiadających ich zawartości kruszcu w stosunku do monet wyżej przytoczonych.

Drożyna w Niemczech.

Urząd badania cen w Gotha stwierdziła że ceny bielizny i towarów łokciowych oraz materiałów i gotowych ubrań wykazują stałą tendencję wzrostową. Przedstawiciele handlu twierdzą, że przyczyną wzrostu cen nie jest handel pośredniczący, lecz fabryki. Urząd postanowił przeprowadzić jaknajściślejszą kontrolę wszystkich fabryk, których świetne dywidendy wywołują głośne protesty. Urząd badania cen zwrócił uwagę rządu na towarzystwa akcyjne, dające wygórowane zyski.

Przemysł w Rosji bolszewickiej.

Ekonomiczeskaja Żyżń pisze, że w pierwszym półroczu r. 1920 miano wydobyć według planu gospodarczego 25.342 tys. pudów rudy żelaznej, faktycznie zaś wydobyto 3.935 tys., t. j. 15°/₁₀₀.

Prasa sowiecka stwierdza, że obecnie pracuje w Rosji 15 pieców sztabowych, które mogą wyprodukować łącznie 3 miliony pudów metalu. Stanowi to 5 proc. produkcji przedwojennej.

Sprostowanie.

W № 4 (67) „Dziennika Zarządu m. Łodzi“, pod artykułem stosunek rządu do polityki finansowej m. Łodzi winno być podpisano: F. Waszkiewicz, referent oddziału podatkowego.

OGŁOSZENIE.

Wydział Zaprowiantowania Miasta podaje do wiadomości ogółu mieszkańców, iż sprzedaje się w sklepach miejskich świeże jaja po Mk. 10.-- za sztukę.—

MAGISTRAT

OGŁOSZENIE.

Przetargi publiczne.

Dostawa około 300 okien skrzynkowych 12-to skrzydłowych dla szkoły powszechnej przy ul. Zagajnikowej z okuciem bez pomalowania, lecz z zagruntowaniem, ma być powierzona w drodze publicznego przetargu.

Warunki przetargu można przejrzeć w Wydziale Budownictwa Magistratu miasta Łodzi w godzinach gwarowych przy okienku № 4.

Oferty należy podawać do dnia 1 marca, o godz. 11-cj przed południem w kopertach zamkniętych, zaadresowanych:

„Do Magistratu, Wydział Budownictwa“ z oznaczeniem przedmiotu przetargu.

Oferty zostaną otwarte w Wydziale Budownictwa w oznaczonym terminie w obecności abiegających się osób.

Ostateczny termin powierzenia dostawy upływa po 1 tygodniu.

Magistrat
Wydział Budownictwa.

OGŁOSZENIE.

Podaje się do wiadomości czynnych wytwarzających zakładów przemysłowych m. Łodzi, oraz firm i instytucji, uprawnionych do korzystania z deputatu żywnościowego w myśl rozporządzenia Ministerstwa Apropowizacji z dn. 8 października 1919 roku, że celem uzyskania odnośnego przydziału na m. kwiecień 1921 r., winny złożyć do Miejskiej Komisji Kwalifikacyjnej, Pomorska 16, Oddział Żywnościowy imienną listę swych pracowników, niezależnie od rodzaju ich zajęcia, zaświadczoną przez p. Inspektora Pracy, a także własnoręcznie pokwitowaną z odbioru żywności przez każdego robotnika, do 1-go mar. a 1921 r.

Zastrzega się, że listy złożone po tym terminie, będą kwalifikowane, na miesiąc maj 1921 roku.

To samo dotyczy zakładów przemysłowych, firm i instytucji już zarejestrowanych w ubiegłych miesiącach.—

**Miejska Komisja Kwalifikacyjna
przy Magistracie m. Łodzi.**

OGŁOSZENIE.

Przetargi publiczne.

Wykonanie robót murarskich, stolarskich, ślusarskich dekar-
skich, malarskich, szklarskich i zdańskich przy wykończeniu domu
przy al. Petersburskiej № 11 na lokale szkolne ma być powierzone
w drodze publicznego przetargu.

Warunki przetargu można przejrzeć w Wydziale Budownictwa
Magistrata miasta Łodzi w godzinach biurowych.

Oferty należy podawać do dnia 1. marca r. b. o godz. 11-ej
przed południem w kopertach zamkniętych, zaadresowanych:

„Do Magistrata, Wydział Budownictwa”, z oznaczeniem przed-
miotu przetargu.

Oferty zostaną otwarte w Wydziale Budownictwa w oznaczonym
terminie w obecności abiegających się osób.

Ostateczny termin powierzenia roboty upływa po 2 tygod-
niach.

**Magistrat
Wydział Budownictwa.**

OGŁOSZENIE.

Magisrat m. Łodzi, niniejszym ogłasza konkurs na dostawę lodu na potrzeby szpitali miejskich oraz prosektorjum i laboratorjum miejskiego.

Dostawa trwać będzie od dnia 1-go maja r. b. do dnia 1-go listopada r. b. i odbywać się nieryczałtem, lecz częściowo. w miarę zapotrzebowania danej instytucji.

Ogólna ilość zakontraktowanego lodu wynosić będzie nie mniej niż 10000 pudów.

Ubiegający się o dostawę zechcą zgłaszać swe warunki piśmienne na ręce Decernenta Wydziału Zdrowotności Publicznej, inż. Stanisława Nakelskiego, Plac Wolności № 1. pokój № 11 i jednocześnie składać wadium w wysokości Mk. 1000. —

Ostateczny termin składania ofert upływa z dniem 1-go marca r. b.

M A G I S T R A T.

LICYTACJE PRZYMUSOWE.

W środę dnia 23.2. 1921 r. odbędą licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Targowa 4, krzesło. Nowaka 30-a, zegar ścienny. Spacerna 6, 2 kapy. Wschodnia 57, kanapa. Nowaka 28, lustro stojące. Piotrkowska 60, szafa. Zawadzka 28, szafa. Wólczańska 27, otomana i 4 krzesła. Nowaka 25, lustro stojące. Wesoła 9, zegar ścienny, 2 kapy i 1 obrus. Lipowa 3, zegar ścienny. Kamienna 15, krzesło. Młynarska 14, zegar ścienny.

W czwartek dnia 24.2. 1921 r. odbędą się licytacje za gotówkę przy następujących ulicach.

Między godz. 9 a 4 przed poł. ul. Radwańska 44, kapa pluszowa. Główna 42, waga. Łączna 6, maszyna do szycia. Tuszyńska 15, zegar ścienny. Inżynierska 1, biurko. Słowiańska 17, maszyna do szycia i szafa. Piotrkowska 22, kasa ogniotrwała. Piotrkowska 128, biurko i szafa. Al. Kościuszki 69, 2 fotele. Wólczańska 45, 1 krzesło. Targowa 17, 2 krzesła. Główna 5, stół. Kilińskiego 88, otomana. Czerwona 5, stół, 4 krzesła, 2 wieszaki i 2 lampy. Różgowska 72, zegar ścienny. Długa 113, stół dębowy. Ludwiki 88, bieliźniarka. Piotrkowska 69, lustro stojące.

Łódź, dnia 19 lutego 1921 r.

Miejski Urząd Sekwestracyjny.